

Рішення

Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти,

прийняте 29 жовтня 2019 року,

за скаргами Бабкіної О.П., Федорової О.А. та Плетнецької А.О. стосовно
Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти надійшли скарги від Бабкіної Олени Петрівни від 10.07.2019 р., та 19.09.2019 р. про порушення академічної доброчесності у вигляді плагіату результатів її досліджень і наукових праць співробітниками Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, а саме: завідувачем кафедри судової медицини, д.м.н., професором Мішаловим В.Д. та доцентом Петрошаком О.Ю.

У скарзі стверджується, що у 2015 році вказаними співробітниками Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика разом із Бабкіною О. П. та іншими співавторами було видано методичні рекомендації «Судово-медична характеристика ушкоджень селезінки та визначення давності їх утворення» (автори Мішалов В.Д., Бабкіна О.П., Петрошак О.Ю., Личман Т.В., Войченко В.В.), «Судово-медична характеристика ушкоджень підшлункової залози та визначення давності їх утворення» (автори Мішалов В.Д., Бабкіна О.П., Петрошак О.Ю., Хохолєва Т.В., Личман Т.В.).

У подальшому на інтернет-ресурсі НМАПО ім. П. Л. Шупіка було розміщено вказані вище методичні рекомендації, в яких прізвище Бабкіної О. П. уже не зазначалося у переліку співавторів, а оригінальний текст, написаний Бабкіною О.П., за її ствердженням, виданий за власний авторами методичних рекомендацій, у тому числі привласнені фото гістопрепаратів та ультразвукових досліджень.

Окрім того, у 2018 році було видано підручник «Судова медицина» за загальною редакцією професора Мішалова В.Д., у списку літератури якого за № 116 прізвище Бабкіної О.П. відсутнє. А в журналі «Судово-медична експертиза», № 1 за 2019 р., наведено рекламу навчального посібника «Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення», головним редактором визначено проф. Мішалова В.Д., який, за ствердженням Бабкіної О.П., взяв оригінальний текст з її праць: «Окрім цього, вперше запропоновані судово-медичні критерії для визначення давності утворення ушкоджень селезінки, підшлункової залози, печінки та нирок за гістологічним та ультразвуковим методами досліджень, що в цілому дозволяє підвищити об'єктивність та надійність висновків експертів».

За ствердженням Бабкіної О.П., у цьому випадку використано не лише її оригінальний текст, але також наведено неправдиве твердження, адже саме вона

займалась дослідженням у зазначеній сфері протягом 2003-2019 років, уперше запропонувала вказані критерії, що були запроваджені у практичну діяльність бюро судово-медичних експертиз, про що є відповідні акти впровадження, оформленні рацпропозиції, наявна первинна документація.

На підтвердження наданої інформації Бабкіна О.П. до скарги додала матеріали, що, на її думку, свідчать про справедливість та правдивість її стверджень. Серед таких матеріалів є:

1) копія сторінок монографії Бабкіна О.П., Герасименко О.І., Казімірко Н.К., Шевченко Л.А. «Встановлення давності настання ушкоджень органів черевної порожнини та зачеревинного простору у травмованих та загиблих осіб внаслідок сполученої травми». / О.П. Бабкіна, О.І. Герасименко, Н.К. Казімірко, Л.А. Шевченко. – Луганськ: СПД Резніков В.С., 2013. – 152 с.

2) копія сторінок навчального посібника «Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення» / Мішалов В.Д., Бачинський В.Т., Войченко В.В., Петрошак О.Ю., Хохолева Т.В., Гуріна О.О. – Чернівці: «Місто», 2019. – 140 с.

3) порівняльна таблиця сторінок монографії Бабкіна О.П., Герасименко О.І., Казімірко Н.К., Шевченко Л.А. «Встановлення давності настання ушкоджень органів черевної порожнини та заочеревинного простору у травмованих та загиблих осіб внаслідок сполученої травми» / О.П. Бабкіна, О.І. Герасименко, Н.К. Казімірко, Л.А. Шевченко. – Луганськ: СПД Резніков В.С., 2013. – 152 с. (далі – джерело 1) та навчального посібника «Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення» / Мішалов В.Д., Бачинський В.Т., Войченко В.В., Петрошак О.Ю., Хохолева Т.В., Гуріна О.О. – Чернівці: «Місто», 2019. – 140 с. (далі – джерело 2).

Дослідження наданих матеріалів дає можливість дійти висновку, що дійсно, у джерелі 2 використано частково текст, який є у джерелі 1. Так, сторінки 15, 16, 17 джерела 2 майже повністю повторюють текст із сторінок 32, 33, 34 джерела 1; сторінки 18, 19 джерела 2 мають текстові запозичення із сторінок 36, 37, 38 джерела 1; сторінка 20 джерела 2 має текстові фрагменти, що співпадають із такими на сторінках 37, 38 джерела 1.

Ураховуючи наведене, а також той факт, що джерело 1 було видано у 2013 році, а джерело 2 було видано у 2019 році й у джерелі 2 немає посилань на джерело 1, можна зробити висновок, що авторський колектив джерела 2 допустив порушення академічної доброчесності у формі плагіату стосовно результатів наукової роботи авторського колективу джерела 1.

Під час вирішення зазначеного питання необхідно враховувати, що Головою Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти було направлено листа до ректора Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика із запитом про інституційну реакцію на можливе порушення академічної доброчесності працівниками закладу.

12.09.2019 р. на адресу Національного агентства надійшла відповідь від ректора НМАПО імені П. Л. Шупика, в якій зазначено, що для проведення перевірки було створено комісію, за результатами роботи якої у тексті навчального посібника «Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення» / Мішалов В.Д., Бачинський В.Т., Войченко В.В., Петрошак О.Ю., Хохолева Т.В., Гуріна О.О. – Чернівці: «Місто», 2019. – 140 с. ознак академічного плагіату наукових результатів, отриманих та оприлюднених Бабкіною О.П. або іншими особами не виявлено. На підтвердження було надано копії результатів перевірки зазначеного навчального посібника з використанням комп'ютерних програм «Anti-Plagiarism» та «Strikeplagiarism», які дивним чином не помітили співпадіння тексту на сторінках 15, 16, 17 джерела 2 із текстом сторінок 32, 33, 34 джерела 1; тексту на сторінках 18, 19 джерела 2 із текстом сторінок 36, 37, 38 джерела 1; сторінки 20 джерела 2 із текстовими фрагментами на сторінках 37, 38 джерела 1.

Поруч з тим, на розгляді Національного агентства зараз перебувають скарги к.м.н. Федорової О.А. та к.м.н. Плетнецької А.О. від 23.09.2019 р. на дії проф. Мішалова В.Д. в яких, за думкою заявниць, присутні ознаки порушення академічної доброчесності. У лютому 2014 року Федорова О.А. та Плетнецька А.О. було проведено обстеження потерпілих на Майдані у приміщенні ресторану «Шато» в Києві та зроблені «Висновки спеціаліста». Проф. Мішалов В.Д. був присутній при огляді потерпілих, але, за словами заявниць, особливої участі у проведенні обстеження не приймав і висновки спеціаліста не оформлював. Однак при цьому в публікаціях Мішалова В.Д. 2017 року було використано фотографії ушкоджень потерпілих з висновків спеціаліста, оформлених Федоровою О.А. та Плетнецькою А.О.

На підтвердження обвинувачення було надано копії матеріалів «висновків спеціаліста» та копії статті Мішалова В.Д. «Судово-медична оцінка тілесних ушкоджень у протестувальників Майдану»// Судово-медична експертиза. – 2017. - № 1. – С. 41-45.; статті Мішалова В.Д. «Майдан: усвідомлення кризь освідування», опублікованої на сайті «Цензор.Нет»; підручника «Судова медицина» 2017 р. за загальною редакцією професора Мішалова В.Д. (стор. 315-317).

Слід зазначити, що відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає, в тому числі, посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права тощо.

Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, а саме – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності, у тому числі у формі позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

Так само у п. 7 ст. 42 згаданого Закону зазначено, що заклади вищої освіти мають право визначати види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

Враховуючи вищевикладене, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти вирішило:

1. Вказати ректорові Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика на його персональну та інституційну відповідальність за приховування фактів плагіату в роботах професора Мішалова В.Д., який входить до керівництва Спеціалізованої вченої ради Д 26.613.03. Ніякі довідки про відсутність плагіату, у т.ч. спираючись на спеціалізоване програмне забезпечення, не можуть бути виправданням плагіату, допущеному у згаданих публікаціях. Національне агентство розглядає відповідь ректора на цю тему від 12.09.2019 р. як спробу покриття порушень академічної доброчесності в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

2. Проінформувати ректора Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика про порушення академічної

доброчесності у формі плагіату авторським колективом навчального посібника «Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення» / Мішалов В.Д., Бачинський В.Т., Войченко В.В., Петрошак О.Ю., Хохолева Т.В., Гуріна О.О. – Чернівці: «Місто», 2019 року на сторінках 15-20 та запропонувати вирішити питання про притягнення до академічної відповідальності зазначених осіб відповідно до внутрішніх положень (за наявності) та законодавства України.

3. Проінформувати ректора Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика про порушення академічної доброчесності у формі плагіату авторським колективом навчального посібника «Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення» / Мішалов В.Д., Бачинський В.Т., Войченко В.В., Петрошак О.Ю., Хохолева Т.В., Гуріна О.О. – Чернівці: «Місто», 2019 року для вирішення питання про можливість (доцільність) зайняття зазначеними особами адміністративні посади, наукові посади, участь їх у роботі спеціалізованих вчених рад тощо.

4. Проінформувати Міністерство освіти та науки України про те, що заступник голови Спеціалізованої вченої ради Д 26.613.03, д.мед.н., професор, Мішалов Володимир Дем'янович допускає у своїй науковій діяльності порушення академічної доброчесності у формі академічного плагіату, а керівництво Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика його в цьому покриває. У зв'язку із цим Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти просить Міністерство освіти і науки України розглянути питання про дострокове припинення діяльності згаданої спецради. У свою чергу, Національне агентство не допустить відкриття спеціалізованих вчених рад у Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика в майбутньому у разі продовження практики толерування очевидних порушень принципів академічної доброчесності.

Голова Національного агентства
Сергій Квіт

